

ONKEL BERTRAM

En kuriös barndomsbagatell från Frankrike

Av Peter Harold

© Peter Harold 2018

Kapitel ett: Hur det slutade

Jag stod inför den draperade likkistan och begrundade dödens tysta mysterium. Detta var andra gången vi begravde min onkel. Förhoppningsvis för sista gången.

När jag gick tillbaka till min bänk i den nästan helt tomma kyrkan kastade jag ett öga ut genom det bleka mosaikfönstret och såg konturerna av det halvrvivna *Château du Maniac* intill floden *Lorit*.

Paradiset för en äventyrslysten skolpojke slets sönder under tyngden och kraften från en rykande grävmaskin, men trots att jag nu var en vuxen man hade jag ingen makt eller önskan att hejda den lika bolmande grävmaskinisten från att förstöra min onkels gamla boning. Husets forne invånare hade redan en ny hemvist som väntade honom, beläget exakt under den gravsten som redan restes för hans räkning för snart trettio år sedan. Med det nya dödsåret angivet skulle man se att han blivit nästan nittio år gammal.

Château du Maniac var naturligtvis inte husets verkliga namn, men på grund av dess originella innehavare hade folket i byn – faktiskt emot min vilja – döpt om den gamla kvarnbyggnaden. Långt före min tid hade bostadshuset en gång i tiden varit en kvarn vars vattenhjul drivits av en bäck som dämts upp i en damm. Men vare sig bäcken, dammen, vattenhjulet eller kvarnstenarna fanns kvar, och snart inte heller den

byggnad som gjorts om till ett originellt ”tempel” som härbärgerat onkel Bertrams långväga tillhörigheter.

Jag kom dock ihåg att husets hiss fanns och nyttjades medan min onkel levde och jag var barn. Hela kvarnhuset var tre våningar högt, kanske för att det också kan ha haft en vindsnurra också högst upp, fastän den redan hade vattenhjul. Med hissen lyftes säckarna upp till andra våningen för förvaring, och på tredje våningen hade kvarnmästaren bott i. Kvarnens tomt hade utgjorts mest av den tidigare damm som förste ägaren fått gräva ur och dämna upp någon gång på 1700-talet för att samla de vildsinta bäckarna innan vattnet föll ut i floden, så någon annan plats för en fristående bostad fanns inte innan kvarnen tjänat ut och förvandlats till ett ”slott”. En gång i tiden hade den rikaste bäcken runnit framför kyrkan, som var kvarnens granne, men numera försvann den i stora rör under marken, som slukade allt vatten i bäcken även när skyfallen uppe i bergen fyllde den till brädden.

Château du Maniac hade säkert en intressant historia, men det mesta om den vet jag inte mycket om. Taket och fasaden hade gjorts mer slottsliknande av min onkel, enligt min far för att göra sig illa omtyckt av alla invånare i den lilla byn. Efter att kvarnen slutat mala säd någon gång i slutet av 1800-talet eller början av 1900-talet hade en glasblåsare flyttat in. Han hade behövt vattenhjulet till sina blåsbälgar som sattes in där kvarnstenarna nyss snurrat, och gjorde plats för hans ugn

vilken än idag fanns kvar underst i den halvriivna byggnaden, och som så länge virkestillgången var god och billig försåg min onkels hem med god värme även under de kallaste vintermånaderna.

Glasblåsaren hade för hand gjort särskilda flaskor till traktens vinodlare, och dessa var numera mycket dyrbara hos antikvitets handlarna i Paris, visste jag.

Det kan ha hänt att den f.d. kvarnen/glasbruket fick sitt öknamn redan under den förre ägarens tid. När konstnären i kaustik och soda en dag upplevt att livslusten tagit helt slut och kroppen inte längre orkade, hade han en sen afton i februari gått spritt språngande naken ut i sin trädgård och satt sig på en träbänk och inväntat den eviga vilan. Han kunde inte valt en bättre natt för att ge naturen en hjälpande hand att föra hans själ till andra sidan, ty det var iskallt.

Château du Maniac hade därefter bjudits ut till försäljning, och inropades av min onkel som redan då betraktades som ett original och som genom sitt yttre attribut blev en frekvent mottagare av folks smälek.

Kanske kom de strängaste omdömet från min farfar. Han och min farmor hade under större delen av sina liv bedrivit hotellverksamhet i hamnstaden *Nantes*, och ville njuta sitt otium ute på landsbygden, varför de skaffade sig ett hus intill floden *Lorit* där farfar kunde fiska dagarna långa och farmor kunde syssla med sitt omtyckta hantverk utan att behöva bli störd av gäster. De valde att

bosätta sig i den pittoreska byn med sin höga kvarnbyggnad, den ålderdomliga kyrkan, polisstationen och tjugotalet hus i två rader på var sin sida om byns huvudgata. Utöver denna bebyggelse fanns det gott om gårdar i närheten som producerade de livsmedel som behövdes, och polisstationen fungerade dessutom som postkontor och lanthandel för övriga varor, om än med annan personal och i annat rum. Det var en idyll med andra ord.

Dock bara tills min farfars förstfödda son fick för sig att flytta dit!

Så här i efterhand kan jag förstå att många vuxna människor hade lite svårt att uppskatta min onkels väsen, och att de minsta var rädda för honom, inte minst därför att dessa provinsiella människor som levde i denna trakt kanske inte uppskattade ryktet om hans leverne som äventyrare, och än mindre gillade hans åsikter.

Det hela var en märklig slump. Min onkel hade ingen aning om att hans mor och far levde i samma by som han valt att slå ner sina bopålar i. De hade inte utbytt ett enda ord sedan han lämnade sin familj som femtonåring, två månader efter min pappas födelse. Han förmodade att de levde, men han kände inte till att de bytt adress till denna by för några år sedan. I alla fall kunde han gå ed på detta, svarade han på min förfrågan.

Det första min farfar gjorde var när han hörde om sin blivande granne var att kasta metspöet i floden och med

raska steg gå mot sitt hus och packa ihop sina pinaler och beställa transport av bohaget tillbaka till Nantes. Han hade så bråttom att lämna byn att de inte ens hann skaffa sig en ny bostad i staden, utan valde att ta in på hotellet som de drivit tidigare. Kanske visade den nye ägaren sin barmhärtighet, och lät dem bo där mot en reducerad hyra? I vilket fall som helst var önskan att inte umgås med den förstfödde så intensiv att inte ens min farmor insisterade på möjligheten till försoning.

Fastän farfar och farmor lämnat byn så kom de att förbli ägare av det lilla huset invid ån, på motsatt sida om den gamla kyrkan sett från *Château du Maniac*. Till slut hamnade huset i min faders ägo, och jag och mina syskon kom att tillbringa flera härliga somrar i denna underbara lilla by som omgavs med en natur som lockade till äventyrliga expeditioner.

Château du Maniac lockade fram våra skratt när vi passerade förbi, men tystande när vi såg den ”farliga gubben” som bodde där, trots att det sagts att han oftast var bortrest. Vi sprang hem till stugan, och så snart gubben kom ur synhåll återkom våra och våra kamraters skratt. Jag visste då inte att mannen som vi blev rädda för var min farbror, en människa av samma kött och blod som jag och mina syskon.

Sista sommaren i byn var jag tolv år. Min far ville sälja sommarhuset, kanske för att slippa riskera att avslöja för oss barn att varelsen i *Château du Maniac* var en familjemedlem, fastän banden med honom var brutna,

eller mer korrekt sagt, aldrig etablerade. Min far visste vem det var, det är jag säker på eftersom han med eftertryck sade att vi skulle låta den osköne figuren vara ifred och inte tala med honom.

Det som fick mig att ifrågasätta min faders anvisningar var det faktum att gamla madame Guillot levererade ägg och mjölk till *Château du Maniac* varje morgon, och hon hälsade artigt på husets herre som log lika vänligt tillbaka när han gav henne sina sous för livsmedlet. Det var ett varmt och vänligt leende, med många långa friska tänder. Detta såg jag när jag vaknat väldigt tidigt och tänkt förbereda en expedition upp till ett av bergen. Jag ändrade mig, och vände tillbaka hem och informerade mina syskon, två systrar och lillebror, om vad jag sett.

” – Slottsherren kan le!” utropade de häpet i unison.

” – Han jagade dig inte?” frågade min yngsta syster, sex år, i ett tonfall som nästan förrådde att hon ville höra en dramatisk historia istället för vad jag ärligen sett när jag gått förbi en grind utan fara för vare sig liv eller hälsa. Tyvärr! Någon sådan berättelse fanns inte att skildra.

” – Kanske han är snäll?” menade min äldsta syster, nio år.

” – Vad heter gubben?” ville min lillebror, fem år, veta. ”

– Det skall vi ta reda på!” lovade jag resolut som om jag precis åtagit mig att utföra ett stordåd.

Den uppgiften var inte särskilt svår. Vi hade nog kunnat fråga vem som helst, men jag valde att söka upp madame Guillot. Hon hade en av gårdarna längs vägen upp mot berget, med höns och några kor, och hon skötte även den lilla butiken i polisstationen.

Hennes svar förvånade mig:

” – Han heter Archibald Bertram Ceasar de la Wallé.”

” – Laval..?!?”

” – Nej, de-la-Wall-é”, stavade damen.

” – Oj, för en sekund trodde jag att han hade samma namn som jag”, utropade jag med ett skratt.

Jag rapporterade detta för mina syskon som blev lika fascinerade över att skillnaden mellan våra familjenamn var som en ordlek.

Min far sade med hög röst att vi skulle sluta väsnas, vilket inte brukade besvära honom annars.

Men ännu var isen inte bruten, även om vi sett de la Wallé le och att vi visste hans namn. Han var alltjämt lång och hade ett skräckinjagande utseende, framför allt hans långsmala ansikte med den oändliga näsan och hans hängande ögonlock, för att inte tala om polisongerna som växte likt två flätor ner över kinderna och förenade sig med ett tunt skägg som aldrig ville ligga i linje med ansiktet, utan tycktes flytta sig från den ena sidan till den andra från dag till dag. Vi hade alltid varit rädda för

honom, och hade nog så förblivit om inte följande händelse hade inträffat.

Kapitel två: När byn fick besök av den berömda aktrisen Tiffany Lindsey

Det var en lördagsmorgon och jag och min äldsta syster var vid floden och lekte med vår flotte. Jag var nu så stor att vi tilläts hålla på med detta utan en förmyndares övervakning, så att säga, och dessutom hade floden torkat så mycket att det nätt och jämt gick att fara ut på vattnet utan att man slog i stenarna på botten.

Den här sommaren var dessutom första året som den stora landsvägen på andra sidan floden var färdigbyggd och bildade en snabb genväg mellan två stora städer. Det gjorde att byn inte längre var lika tyst som förr, och man kunde höra motorcyklarna i flera minuter innan de var framme och lika länge när de passerade.

Vad vägbrytarna inte lyckats göra var att förena vår by med landsvägen, varför man måste fortsätta en halvmil söderut innan man fann en bro över vattnet för att nå vår ”ko-stig”, som pappa kallade vägen upp till vår by. Just denna dag var pappa inte hemma, och kanske var det tur det, för annars hade nog inte vi barn fått bevittna på nära håll det äventyr som utspelade sig denna dag i byn.

En stor Citroënbuss med lång motorhuv stannade på vägen mitt emot byn. Jag och min syster hade lyckats staka oss ut och låg framför änden av den nu nästan uttorkade forsen. Ur bussen steg en mycket galant ung kvinna, trots att där egentligen inte fanns någon hållplats. Hon var ensam, och så körde bussen iväg.

” – Hallå barn! Heter den här byn *Pomeire*? ” ropade kvinnan.

Jag stirrade storögt. Hon inte bara såg ut som den berömda skådespelerskan Tiffany Lindsey, hon även lät som henne!

Min syster svarade i mitt ställe, vilket är en ovana hon behållit under alla år sedan detta hände.

” – Ja, madame, detta är *Pomiere*. Var hälsad! ” ropade hon och bugade sig som en riddare utan att tappa balansen. Min syster var förtjust i riddarberättelser.

Tiffany Lindsey vecklade upp ett brev och läste det noga, som om hon letade efter väganvisningar. Till slut tryckte hon ner brevet i sin väska med en djup suck och ropade på oss igen över vattnet.

” – Hur kommer man över floden? ”

” – Man kan simma eller hoppa över stenarna i forsen! ”, svarade min syster snabbt.

” – Det finns en bro några kilometer uppströms”, blev mitt mer relevanta svar, eftersom kvinnan som uppenbarligen var Tiffany Lindsey knappast skulle ha simmat eller ens försökt kliva över stenarna.

” – Är det den enda vägen? Ingen bro åt andra hållet?” frågade kvinnan.

” – Inte vad jag vet”, svarade jag sanningsenligt.

” – Är er flotte bra?” ropade besökaren efter att ha stått och funderat en stund med vilsen uppsyn.

” – Den bästa i trakten!”, flinade min syster.

” – Jag betalar er 25 cent om ni hämtar mig”, lovade kvinnan. Jag tittade på min syster men hann inte hejda henne. Självfallet skulle vi göra tjänsten gratis, men min syster hann före.

” – Jag och min bror kan inte dela på 25 cent. Vi måste få 25 cent var i så fall...”

” – Det går jag med på. Men är er flotte verkligen säker att åka med?”

” – Den är nästan osänkbar”, sade jag och hoppade lite övermodigt för att demonstrera, men slutade direkt eftersom brädorna knakade betänkligt.

” – Nåväl, jag måste över till andra sidan...”

” – Men madame, ni är redan på andra sidan...”, försökte min syster skämta, men nu tystade jag henne eftersom det var nog nu, och jag inte ville förlora den åtråvärda belöningen.

Vi stakade oss ut i det öppna vattnet för att slippa stenarna efter forsen, och fick väja runt de stenar som låg alldeles under vattenytan. Det hade inte regnat på länge, så vattennivån var ovanligt låg.

Flotten kom till en grusbank ungefär tre meter från stranden intill den murade kanten på landsvägen.

” – Ni måste komma närmare. Jag kan inte hoppa så där långt med mina skor”, menade Tiffany.

Jag tryckte ut oss i vattnet igen och styrde upp mellan ett par stenar uppströms, och lyckades komma ännu närmare, men Tiffany var tvungen att balansera sig ut på stenarna. Hon fick min systers stav att stödja sig med, och till slut var hon ombord. Tyvärr hoppade hon ner i flotten, och fastän hon var lätt så slog flottens plåtkannor, som vi monterat på undersidan för att flyta på, i den steniga botten med en hård smäll.

Min syster tog emot pengarna och jag började arbeta oss ut mot fritt vatten. Från land hörde jag vår mor ropa på oss, i stil med ”Vad gör ni ungar?” fastän det var ganska uppenbart vad vi höll på med.

” – Skall flotten verkligen luta så här mycket?” frågade skådespelerskan med ett skeptiskt tonfall.

” – Försök stå mer i mitten”, svarade jag. ” –
Självklart! Jag står alltid i centrum”, sade hon
självironiskt.

Men det var sant, flotten lutade betänkligt på ett sätt som
den inte gjort tidigare. Jag lade mig ner och stack handen
i vattnet för att känna på kannan under golvet. Till min
fasa kände jag att locket var borta! Det måste ha lossnat
när Tiffany hoppade i och kannan slog i stenen på
flodbotten!

” – Iiih!” hördes hon skrika till.

” – Vad händer?”

” – Mina skor blir blöta!”

” – Vi kan torka dem när vi är i land”, lovade min syster i
ett praktiskt tonfall.

” – Och hur mycket måste jag betala för det?”, frågade
skådespelerskan i ett sarkastiskt tonfall, dock utan att
invänta något svar.

Jag styrde vår flotte så varligt jag kunde, och vår mor tog
emot oss vid den rangliga brädhög som vi kallade för
brygga. Det var för övrigt denna brygga – på den tiden
naturligtvis i bättre skick – som vår farfar brukade sitta
och meta från.

Vår mor var mycket förvånad när hon såg vem vi precis
hjälp över vattnet. Hon såg definitivt häpen ut, men

samtidigt hade vår mor något anklagande i blicken när hon tittade på mig och min syster, precis som om hon trodde att vi *kidnappat* miss Tiffany Lindsey.

Till slut var vi alla i säkerhet på land. Det såg ut som att vår flotte var i stort behov av reparation, för ena hörnet låg helt under vattenytan.

” – Mademoiselle! Vad gör ni här i denna avkrok?”
frågade vår mor den nyanlända besökaren, antingen av nyfikenhet eller för att kunna hjälpa skådespelerskan vidare.

Tiffany Lindsey plockade upp sitt brev medan vi styrde våra steg upp på gatan.

” – Här! Jag skall på middag i *Pomiere-sur-Loire*, och...”

” – Det här är inte *Pomiere-sur-Loire*. Det ligger jättelångt bort. Det här är *Pomiere-sur-Lorit*...!” utbrast vår mor med samma förskräckelse som om det varit hennes egen middag som hotats.

” – Merde!” utbrast skådespelerskan med ett behärskat ursinne som blott riktigt offentliga personer kan tygla inför allmänheten... ” – Hur tusan skall jag ta mig dit härifrån...?”, fortsatte hon beklämt.

Min lillebror hade uppenbarat sig, och frågvis som han alltid var, kunde han inte låta bli att besvara vår celebra men ofrivilliga gäst.

” – Vad heter du?” undrade han oskuldsfullt eftersom han aldrig varit på en biograf och sett Tiffany Lindsey på silverduken.

” – Jag heter Marianne...”

” – Oj, jag trodde ni var Tiffany Lindsey...”, utbrast min äldsta syster.

” – Det är mitt artistnamn...”

” – Vad är ett ’artistnamn’?” ville min frågvisse bror veta.

En mansröst bakom våra ryggar bröt in.

” – Artistnamn använder man om man är för fin för det namn man är döpt till, och inte tycker att människorna som ser upp till en är värda att veta vem man är i verkligheten.”

Det var Archibald Bertram Ceasar de la Walle som uppenbarade sig här! Och för första gången i historien i samspråk med vår familj. Motljuset från solen hade gjort att jag inte såg honom komma. Det var tur att Tiffany Lindseys uppdykande härdat oss från att bli chockade av överraskningar, men nog var det en oväntad händelse att den i våra barnaögon så läskige grannen hade anlät, och dessutom tilltalade oss.

” – Tro mig, jag vet av egen erfarenhet”, tillade mannen med ett avväpnande leende, som dock på intet sätt gjorde honom mindre otäck för de minsta barnen.

” – Monsieur..!”, utropade vår mor, väl medveten om sin makes förmaningar.

” – Jag heter Fredric”, sköt min lillebror in som nu struntade i alla bestämmelser vår far gett oss angående vår föraktade granne.

” – Det gör du rätt i!”, svarade vår ännu ej avslöjade onkel. ” – Fortsätt med det så länge du kan.”

” – De här barnen hjälpte mig över floden, men nu är jag fast här...”, klagade skådespelerskan.

Bertram ignorerade hennes klagosång för ett ögonblick, och frågade oss andra vad vi hette.

” – Julia”, svarade sexåringen blygt.

” – Alexandra”, svarade min styrman på flotten utan blygsel.

” – Robert Bernard Laval”, svarade jag. Den långe mannen ryckte till och hans ansikte förvreds.

” – Det är nog inte det bästa namn jag skulle kunna komma på till en hedervärd människa som går klädd i skor, men du är säkert en bra gosse trots det.”

” – Jag är döpt efter min farfar”, fortsatte jag som om jag behövde förklara mig.

Men Bertram var inte intresserad av mig längre. Han vände sig mot Tiffany Lindsey istället.

” – Och vad kan vi hjälpa er med, madame?”

” – Det är mademoiselle. Jag är ogift. Ifall ni inte redan visste det...”, sade kvinnan lätt förnärligt. ” – Jag har av misstag kommit till den här byn, men jag skulle till en annan plats som har nästan samma namn”, fortsatte hon.

” – Jag vet hur det är. Jag for till Rennes en gång... Jag borde ha farit till Langedoux istället för att välja den närmaste Rennes. Tågbiljetten var billigare, men mitt ärende blev ogjort...”

” – Jag ser att ni har en polisstation. Kan han köra mig till närmsta storstad?”

” – Eh, vår polis har inget fordon...”, sade vår mor generat.

” – Men ni har en polis i denna lilla by?!” utbrast skådespelerska förundrat.

Vår mor hummade utan att ge någon förklaring. Därför fick Tiffany aldrig veta att orsaken till att vår by hade en

polisstation – i postkontoret och livsmedelsbutiken – var att byns polis var vad man skulle kunna beskriva som underpresterande. Ja, han var rent av skadlig i det polisiära arbetet. Men här i byn hade han inget att göra mer än att bemanna sitt kontor.

En anekdot gjorde gällande att han börjat städa i en lägenhet i Blois där han tjänstgjort tidigare innan detektiverna anlät för att undersöka ett mord som ägt rum där. Han hade urskuldat sig med att ”det var sådan röra att en anständig person knappt kunde komma fram”. Men eftersom han hade en släkting i nationalförsamlingen kunde han inte sparkas på grund av sin oduglighet, utan hade placerats här i byn för att invänta sin pension.

” – Ni kan väl ta er över till landsvägen och lifta...?”, föreslog Bertram.

” – Man vet inte vilka galningar som är ute...”, svarade skådespelerskan motvilligt.

” – Det kommer en buss om en timma igen”, sade min äldsta syster som redan observerat bussbolagets frekvens över dagen.

” – Ja, på landsvägen, på andra sidan floden. Jag hinner inte dit på en timma om jag måste gå en mil runt till bron”, suckade Tiffany uppgivet.

Onkel Bertram rev sig tankfullt i ena polisongen.

” – Det kan finnas en lösning på problemet. Är ni besvärad av höjder, mademoiselle?”

” – Faktiskt inte nämnvärt. Har ni inte sett mig i ’Kvinnan och djävulen’ där jag jagas av den onde över en klippa vid havet...?”

Bertram verkade tänka djupt ett ögonblick.

” – Var det den där filmen när ni skrek oavbrutet i en kvarts timma, eller var det en annan film där ni skrek nästan lika länge...?”, frågade han sarkastiskt.

” – Det är för dramatikens skull! Vad vet ni om filmkonst och gestaltning, monsieur?!”

” – Jag vet nog ingenting. Jag läste en recension om er. Det var ett evigt skrikande på er påstod recensenten”, blev onkelns leende svar.

” – Recensenterna har varken hjärta eller förstånd när de inte uppskattar det värv som vi skådespelare utför med passion och stolthet!”, fräste skådespelerskan. ” – Men varför frågar ni om jag har besvär för höjder?”

” – Jo, jag bor i en gammal kvarn, och från övervåningen går det en gammal linbana över till andra sidan. Bönderna lämnade spannmål i en stor korg som drogs i luften över floden om det inte gick att vada, och sedan fick de säckar med mjöl tillbaka.”

” – Kvarnen...? Ni menar det där... huset?”, frågade Tiffany och pekade på Bertrams märkliga bostad.

” – Ja, linbanan går från tornet...”, sade han och pekade på en stålkabel som löpte i en båge över forsen till en trästolpe som lutade ut över vattnet.

” – När använde ni den senast?”

” – Jag har aldrig använt den. Huset är inte längre en kvarn. Men jag tror att den skall fungera.”

” – Mademoiselle, om ni inte vill gå runt floden så återstår bara att vada”, påpekade min äldsta syster.

” – Nej tack! Det stinker fisk om vattnet!”

” – Det är nog död fisk som luktar. De fastnar i pölarna mellan stenarna i forsen när vattnet sjunker, och sen dör de när pölarna torkar ut. Därför flyger det så mycket fåglar längs stranden”, skildrade jag för vår besökare. Jag fick en bekräftande nickning av den gänglige grannen från det vansinniga huset.

” – Jag vill gärna komma härifrån så snart som möjligt. Låt oss se om er linbana är säker, monsieur...!”, sade kvinnan djärvt och beslutsamt.

” – Den här vägen, mademoiselle...”

” – Får vi också följa med?” frågade min äldsta syster. ”

– Ja, men det kostar en franc per person”, väste Tiffany, men log i nästa ögonblick när hon såg Alexandras trumpna min. ” – Om det är okej för er, monsieur, att barnen följer med?”

” – Hm. Ja... men rör inte tigern. Eller rättare sagt, rör helst ingenting där inne, och absolut inte vapnen jag har där...”

Vår mor tittade skarpt och ogillande på mannen.

” – Skämtar ni?”

” – Inte alls, ni kan själv få följa med och se att jag har en tiger...!” sade Bertram med ett milt leende. Vi kunde inte avläsa hans ansiktsuttryck för att fastställa om han faktiskt talade sanning eller bara var sarkastisk.

Sällskapet, minus vår mor – som kommenderade mig att vakta mina sensationslystna syskon – rörde sig mot *Château du Maniac*.

För första gången beträdde vi kvarngårdens tomt, och innanför det höga staketet av åldrade träribbor som doldes under tät murgröna och vildvuxna vinrankor såg vi den uttorkade kvarndammen, vars botten utgjorde köksträdgård och park i all sin anspråkslöshet. En gammal gisten träbänk var uppallad med en stor sten under sig. Undrar om det var samma bänk som den gamle glasblåsaren dött naken på?

Lika oprövad var upplevelsen att stiga in i det besynnerliga huset. Vi gick på en kort landgång för att komma in i första våningen och husets huvudentré, även om det räknat från husgrunden var andra våningen. Nedanför hade alltså vattenhjulet för blästerpumpen för brännugnen stått, och innan dess hade sålunda

kvarnhjulets transmission skjutit upp genom golvet och drivit det vattenhjul som nu var borta.

Ett par extrafönster hade faktiskt monterats mot flodsidan, och släppte in dagsljus och emellanåt även det periodiska bullret av förbipasserande bilar på landsvägen.

Men precis som när kvarnen fortfarande hade sin ändamålsenliga funktion kom det mesta av ljuset via ett antal luckor i väggen vilka även fungerade som ventilation till det stora huset med de tjocka träväggarna.

Men mest fascinerande var inredningen. Om nu det ordet var rätt i sammanhanget. Det var som att vandra genom ett av de stora Parismuséernas förråd, med relikier blandat med obegripligt skräp, uppställt på bord, hyllor och bänkar i långa rader.

Onkel Bertram var onekligen en samlare, och jag tror att det var denna dag som jag fick idén att bli antikvitetshandlare – vilket jag också blivit ("lille" Frederic blev för övrigt journalist som vuxen, varför han har betalt för att åka runt och ställa frågor till folk, vilket alltid verkat vara hans favoritsysselsättning).

” – Se här mitt senaste fynd!” utropade vår ciceron.

” – Vad är det?” frågade barnen unisont och nyfiket.

Bertram plockade fram en dosa som var stor som en handflata, och öppnade ett lock som satt på en

fjäderanordning, vilken drev någon mekanik i dosan så att ett raspande skratt hördes.

” – *Ha-ha-ha!*” väsnades manicken.

” – Oj, en speldosa!”, sade jag.

” – Ja, en slags speldosa i alla fall. När man öppnar locket spänns en fjäder som drar upp en skiva, och så, släpper den loss skivan som roterar mot ett stift, precis som på en grammofon, och alstrar detta infernaliska skrattljud. En mycket roande anordning, åtminstone de första gångerna man använder den. Jag fick den av drottning Juliana av Nederländerna som ’stal’ den av sin gemål prins Bernhard, som älskade att störa husfriden med den här dosan...”

Alla var inte intresserade av Bertrams långdragna historier.

” – Var är tigern?”, undrade lille Frederic otåligt som inte tolkat den besynnerlige mannen på annat vis än att det fanns ett odjur i huset.

” – Där!” sade mannen och pekade mot ett mörkt hörn av det stora rummet.

Vi gick framåt med varsamma steg. Ja, det var en stor bur av stål, eller i alla fall ordentliga galler fastsatta från golvet och upp till taket. Och plötsligt flämtade alla till, utom fröken Tiffany som skrek sitt sedvanliga filmatiska skrik, när vi såg silhuetten av den stora besten.

” – Milda makter, jag tror att jag svimmar!”, sade min lillasyster Julia, kanske drabbad av effekterna från skådespelerskans autentiska och ögonblickliga skräck. Frederic var inte det minsta orolig över vad han såg innanför gallret, utan valde istället att förhålla sig till ett annat nytt mysterium. ” – Vad händer när man svimmar?” frågade han storögt.

” – Är den riktig...?” frågade Tiffany när hon hämtat andan efter sitt skrik.

Onkel Bertram tog ett par steg framåt och till allas skräck ryckte bort gallret. Julia grep tag i min lillebrors hand och kramade den så att han började gråta. Ingenting var mellan oss och odjuret, och vi förväntade oss att bli slitna i småbitar av dess klor och tandrika käft i nästa ögonblick.

Men onkel Bertram förintade oron lika snabbt som han skapat den.

” – Den är uppstoppad. Jag köpte den på auktion i Perpignan för flera år sedan. Höger bakben är skadat, så den kan inte användas för utställningarna på muséerna.”

” – Så bisarrt!” utbrast Tiffany. Men i nästa ögonblick frågade hon onkel Bertram om han var villig att sälja den.

” – Ja, kanske en dag när jag fått tid att försöka laga den. Men var sjutton hittar man reservdelar till uppstoppade tigrar? Sett några på loppmarknaden i Paris...?”

” – Aldrig någonsin. Men den är fascinerande.”

” – Om mademoiselle är intresserad av underliga saker, då skall ni kasta en blick på en annan sak jag har här. Nej, jag tror inte att det är lämpligt att ni barn glör den här gången. Inte ni som är minst...”

” – Vad är det för någonting?” frågade jag, som trots allt hade det uttalade ansvaret för mina syskon medan vi var på besök i *Château de Maniac*.

” – Skall jag vara ärlig så vet jag det inte själv, och inte heller säljaren kunde ge besked”.

Jag beordrade mina syskon att stanna där de stod, och följde jämte Tiffany Lindsey – Marianne någonting – efter onkel Bertram som gick till andra sidan huset.

Han öppnade ett skåp och lyfte fram en stor vätskefylld glasbehållare och ställde det på ett bord intill de nybyggda fönstren så att dagsljuset föll över den instängda livlösa varelsen i kärlet. Det såg ut som ett barn, eller i alla fall en människoliknande figur, fastän den var täckt med fjäll som en fisk.

” – Oh, herre gud! Har ni ett lik i huset?”, utbrast Tiffany med ett ogillande ansiktsuttryck.

” – Njæe, låt oss i så fall säga att det är en medicinsk raritet. Kom runt här och titta på ryggen...”, bad Bertram.

Vi följde lydigt, fastän det var något kväljande över upplevelsen. Jag såg tvärs genom rummet att mina syskon stod på tå och observerade oss på avstånd, och förmodligen kunde de stilla lite av sin nyfikenhet genom att skymta objektet som de vuxna och jag studerade.

” – Mon dieu! Den har vingar!” flämtade Tiffany. ” – Är det... är det en ängel?”

Jag hörde hur ordet repeterades i andra änden av mina häpna syskon. Från lille Frederic hördes ett missnöjt:

” – Kan inte vi få se ängeln?”

” – Nej, det är naturligtvis ingen ängel, utan någon vanskapt kropp som konserverats. Ni skall inte se det här, annars får ni mardrömmar”, svarade jag myndigt. Mina syskon suckade missnöjt, men jag var säker på att min mor skulle instämma i mitt beslut.

Efter att mademoiselle Tiffany stillat sin nyfikenhet lyfte vår onkel in den livlösa varelsen i sitt skåp för att fortsätta vila ostört.

” – Till linbanan!”, sade han för att få fart på sällskapet. ” – Vill ni åka hiss eller vill ni gå i trappan?”

Alla barnen ropade att de ville åka i hissen, men återigen sade jag nej. Den såg farlig ut.

I praktiken var det en plattform som kunde hissas från nedersta våningen, det vill säga källaren där brännugnen stod, och upp genom en kvadratisk öppning i golvet på

samtliga våningsplan, vilka avskärmade det djupa fallet med grova träräcken så att man inte skulle ramla ner av misstag. Vid varje räcke fanns en grind så att man skulle kunna stiga av.

Runt det öppna hisschaktet löpte trappan, så vi barn kunde följa onkel Bertram medan han drog i linan som genom någon anordning högst upp drog upp den stora plattformen i maklig takt.

” – Inte går det fort”, anmärkte skådespelerskan.

” – Sakta men säkert!”, replikerade husets herre hurtigt.

” – Det man vinner i kraft förlorar man i väg. En av mekanikens gyllene regler”, tillade han medan han frenetiskt drog i linan för att skynda sig upp till toppen av byggnaden.

Till slut var vi där. Bertram som var blöt av svett öppnade en stor lucka som lutade med taket, och blottade en imponerande vy; vi var nästan i höjd med kyrktornet, och kunde vid dess sida skymta den halva av vårt hus som låg närmast floden. Och vi kunde se hur floden fortsatte mot nästa fall vid en krök som delvis doldes av skogen som växte sig tjock längs bergsslutningen.

” – Hm, det är ganska vackert här”, medgav skådespelerskan.

” – Jag antar att vyn från Eiffeltornet i er hemstad är mer imponerande”, sade Bertram.

” – Man ser onekligen längre från Eiffeltornet, men man ser bara en massa hustak och skorstenar i all oändlighet”, förklarade den kvinnliga stjärnan. ” – Jag tror att det är först när solen gått ner under horisonten och när man ser lamporna från husen som staden blir vacker, som en matta fylld med glödande pärlor”, försökte hon skalda.

” – Det är inget man kan se härifrån. När solen går ner stänger alla sina fönsterluckor, och på sin höjd kan man se en glödande prick när kyrkvaktmästaren står och drar sitt bloss utanför kyrkan. När kvällen nått *Pomiere*, då är det mörkt som i en säck här!”

” – Nå, kan vi komma över floden härifrån?”

” – Ni är inte rädd?”

” – Om ni kan övertyga mig om att linbanan fungerar så borde jag väl inte behöva vara rädd, eller hur?”

” – Jag skall inte rubba er tro på den saken, mademoiselle! Men låt oss först se ifall vi kan få ut lastkorgen...”

Husets herre började rycka i en stor låda, som han kallade för korg. Det var en stålram som bar ett trägolv, och hade halvmeterhøga sidor av samma material, och disponerade en yta av ungefär 1,5 x 1,5 meter. Enligt Bertram skulle det rymmas nio säckar med spannmål eller mjöl i varje lass som skickades med korgen till och från andra sidan floden. Två intilliggande staplar med fyra säckar i hög på

varandra, och den sjunde på tvären över dessa staplar som ett lås.

” – Rent viktmässigt var det nog inget problem att sända två människor över linbanan på den tiden”, sade han och försäkrade ett historiskt faktum. Men skulle den hålla för filmstjärnan nu, nästan en mansålder sedan den användes senaste gången av någon?

” – Håll er vid trappan, ungar!”, ropade jag när mina syskon började närma sig öppningen vid den stora luckan.

” – Ja, var försiktiga. Ramlar ni ner här hinner ni skrika länge innan ni slår i marken och dör”, sade vår besynnerlige värd. Hans varnande ord hade tydligen större effekt än mina.

Korgen var nu framdragen intill kanten av luckan, och härpå satte han fast fyra S-formade långkrokar i respektive hörn, samt förenade dem med en i en ögla intill ett löphjul som sattes ovanpå den rostiga stålkabeln.

” – Kommer det att hålla?” frågade skådespelarsken missmodigt.

” – Om jag inte har fel så är nog botten av korgen den svagaste länken i sammanhanget, men virket är helt och känns starkt. Men...”

” – Ja...? Men, vaddå...?”

” – Jag är rädd för att stolpen på andra sidan lutar så mycket att kabeln kommer gå mycket djupare än vad den skulle göra i vanliga fall...”

” – Ni menar att vi riskerar att slå i forsen när vi passerar över?”

” – Nej, men jag tror att det värsta som kommer hända är att korgen kommer accelerera väldigt snabbt när ni åker utför...”

” – Ni menar att jag skall åka ensam...? Jag trodde att ni skulle se till att jag kommer över helskinnad, med er i sällskap...!”

” – Ni smickrar mig, mademoiselle. Jag måste erkänna att det inte är ofta människor ber om mitt sällskap...”

” – Jag tänker inte riskera mitt liv i den där apparaten om inte ni garanterar min säkerhet med er närvaro i korgen”.

” – Jag kan inte se att det skulle bli säkrare om jag följer med...”, invände onkeln, inte på grund av rädsla, utan därför att det fanns en logisk poäng i hans tanke.

” – Om ni säger att korgen kommer fara iväg med en hiskelig fart så måste ni hålla i mig så att jag inte faller ur, monsieur”. ” – Men... hur skall jag komma tillbaka hit efteråt? Barnen kommer inte orka dra tillbaka mig och korgen... eller rättare sagt, de skall definitivt inte göra det. Det är för farligt...”

” – Ni kan... alltid promenera till nästa bro, och tillbaka hit...” föreslog skådespelerskan lakoniskt.

” – Promenera... aha!”

” – Ja, gör ni det, monsieur?”

” – Nå, det blir ju ganska mycket besvär för mig, utöver att jag iordningställt korgen för linbanan för er skull...! Varför promenerar ni inte själv till bron, om ni inte vågar åka ensam över forsen?”

” – Därför att jag har en buss att åka med...”

” – Den borde komma om femton minuter”, sade Alexandra som såg urtavlan på kyrktornet genom en ventilationsglugg i taket. Tiden rusade medan vi var i ”museet”.

” – Ja, ni hör själv, monsieur. Skall jag hinna över till landsvägen i tid måste ni hjälpa mig nu...”

Onkel Bertram kliade sig i polisongen igen.

” – Suck, jag kommer inte hinna äta min lunch i tid”, klagade han. ” – Hur ämnar ni kompensera mig för denna uppoffring...?” tillade han och torkade demonstrativt bort svetten ur pannan med skjortärmen.

” – Åh, kostar allting pengar i den här byn?!”, utropade skådespelerskan missnöjt. ” – Jag fick betala 50 cent för att dränka mina skor. Hur mycket vill ni ha betalt för att

bjuda mig på denna tur i det lokala nöjesfältet?” frågade hon med en menande blick på korgen.

” – Åh, jag har inget behov av pengar!”, utropade onkeln, och senare skulle jag få reda på att han verkligen talade sanning om den saken.

” – Vad vill ni då ha?”

” – Jag skulle inte bli oäven om ni vill vedergällda mina mödor genom att låta er mun ge mig en kyss som om ni vore på film, mademoiselle...!”, sade mannen med ett ansiktsuttryck som faktiskt var mer skrämt än skälmskt, fastän han begärde något som en gentleman borde ha hållit sig för god för att göra.

Men Tiffany Lindsey ryckte på axlarna.

” – We have a deal, Sir”, sade hon lakoniskt.

“ – Verkligen...?”, utropade onkeln förvånad. Han såg ut som att han förväntat sig att den smäckra kvinnan i raseri skulle ha greppat tag i hans väst och kastat ut honom genom den öppna luckan till djupet i den nästan torrlagda forsen. Men hon såg nästan likgiltig ut inför hans önskemål.

” – Jag är skådespelerska. Jag har betalt för att kyssas. Jag kan nog betala er genom att kyssas.”

” – Åh, så det finns fler yrken där man får betalt för att kyssas...”, sade onkeln, denna gång med en retsam blick.

Han gjorde en avvärande gest som för att be om ursäkt för den oförskämda repliken.

” – Alexandra, vilka är det som får betalt för att kyssas?” hördes Frederic viska i sin äldsta systems öra, men fick en väsning tillbaka om att vara tyst.

” – Ni skall få en filmkyss, monsieur! Men kan jag besvara er om att borsta era tänder först...”

” – Naturligtvis, mademoiselle!”, sade Bertram medan han skyndade sig nerför den knirrande trätrappan med raska språng.

” – Min buss kommer snart! Skynda er!” ropade hon ner efter honom.

Medan onkeln gjorde sig beredd för sitt livs kyss suckade Tiffany Lindsey något missnöjt, måhända mest för att onkelns rengöring av de orala regionerna var ännu en försenande manöver innan hon kunde lämna denna gudsförgätna by, mer än att hon skulle kyssa en främmande man.

Men Bertram rörde sig som en blix, och den bejublade skådespelerskan hade ännu inte hunnit fullgöra cirkelarna runt sin mun med det blodröda läppstiftet. Jag noterade att mannen till och med hunnit byta sin skjorta för detta ”endast-en-gång-i-livet”-ögonblicket...

” – Jag hoppas innerligt att er linbana kommer att tjäna oss väl, monsieur”, sade hon, och gick med långsamma

förföriska steg mot den långa mannen. ” – Jag tror det är bäst att ni står kvar ett trappsteg ner, så att jag slipper bryta nacken...”, tillade hon och passade samtidigt på att torka bort tandkräm som droppat ner på hans skägg, och som skulle hota att fläcka ner skådespelerskans vackra jacka.

De två möttes precis som i en kyss på film. Alexandra var på väg att göra något ljud av hänryckt förtjusning, men jag slog till henne hårt på armen, vilket hon vedergällde med en retur mot mina ömtåliga revben. Det var en lång kyss, och mademoiselle Tiffany lyfte också på sitt ena ben såsom kvinnorna gör i kyssarna på film. Vilken fantastisk skådespelerska hon är, tänkte jag och kände mig något avundsjuk på onkeln som belönades trots sitt icke alls fagra utseende.

Och så kom Frederic som vanligt att förstöra magin. Hans viskning hördes som ett tordön när han lutade sig mot Alexandras öra: ” – Varför lägger farbrorn sin hand på tantens rumpa?”.

Kyssten var över, och det var dags för de två vuxna att genomföra sin överresa till andra sidan floden på den ålderdomliga linbanan.

Tiffany Lindsey tog med orädd min plats på botten av korgen med nästan samma pose som den berömda statyn i Danmark av sjöjungfrun. Det var synd att man inte hade haft en kamera för att föreviga detta märkliga och oförutsedda ögonblick, tänkte jag.

Därefter intog onkel Bertram sin position. Hade någon av dem anledning att vara rädd så var det han. Från att som han först tänkt sig bara behöva knuffa ut korgen från luckan med endast skådespelerskan ombord måste han nu stå utanför korgen och försöka knuffa den ut i luftrummet, och hinna ställa sig ombord när den väl gav sig iväg. Jag ville hjälpa till, men onkeln förbjöd oss att gå närmare öppningen än en kroppslängd ifall någon skulle falla omkull.

Korgen började nu luta över kanten, och hängde tungt i sin anordning med löphjulen. Kabeln gungade, och stolpen på andra sidan rörde sig en aning av svängningarna. Det var förväntat att korgen skulle falla en bit innan dess tyngd fick den hårda stålkabeln att bli spänd, om den inte rent av brast och de störtade ner mot marken.

Onkel Bertram sade till sin passagerare – samtidigt som han skuttade ombord i korgen – att vara beredd på det häftiga rycket sedan när korgen nådde stoppet på andra sidan linbanan.

Men mycket långsamt, nästan i samma takt som när onkel Bertram hissat sig och sin besökare uppför husets varuhiss, gled korgen med sitt gnisslande löphjul i maklig takt ner över forsen. Vi kunde inte hålla oss ifrån att applådera, och vi hörde faktiskt ett glädjetjut från den kyssvänliga skådespelerskan. Löphjulets rost började förmodligen att nötas bort, och korgen ökade farten

något, men utan att vålla större otrygghet för vare sig de ombordvarande eller observatörerna.

Men vad som hände härnäst var nog snarast en antiklimax.

Plötsligt tilltog det gnisslande ljudet, och under ett par sekunder skar det så plågsamt högt även i våra öron innan allt tystande, i det att korgen stod helt stilla mitt över den nästan torrlagda forsen.

Tiffany Lindsey tittade ner.

” – Titta, det är ju nästan inget vatten. Ni skulle kunna hoppa tillbaka till ert hem över stenarna”, anmärkte hon.

” – Så slipper ni vandra en halvmil till nästa bro”.

” – Hm, även ni hade kunnat hoppa över stenarna till landsvägen. Men nu tycks det som att vi har problem att nå andra sidan...”

” – Har vi fastnat?”

” – Det verkar inte bättre än så?”

” – Och hur kommer vi vidare?”

” – Jag misstänker att löphjulet som skall snurra över stålkabeln är i behov av smörjning.”

” – Ja, det lät förskräckligt. Kan ni göra det?”

” – Om jag hade en oljekanna så skulle jag nog kunna göra det”.

” – Men ni har ingen oljekanna...?”

” – Naturligtvis har jag det. Inte här ombord, men jag har en i huset”.

” – Det ser ut som att den är utom räckhåll för er, monsieur...”

” – Det är onekligen så på det viset...”

” – Så vi har fastnat?”

” – Det har vi redan konstaterat, mademoiselle...”.”

– Merde! Där kommer bussen!”, utropade skådespelerskan.

Mycket riktigt. Den ljusbruna Citroënbussen dundrade uppför den långa backen på tvåans växel och gav ifrån sig ett rökmoln genom avgaspipan intill vänster bakhjul, kunde vi se från vår utsiktspunkt när det för skådespelerskan efterlängtrade transportmedlet uppenbarade sig i den bortre kurvan.

” – Han måste stanna! De måste vänta på mig...!”

Linbanekorgen var ännu femton meter från den motsatta stranden, men landsvägen löpte tätt intill, och busschauffören kunde nog inte undgå att se vad som skedde ute över forsen.

Bussen saktade ner, och vi kunde trots avståndet se hur den nästan halvfulla bussens passagerare tryckte sina näsor mot rutorna. Om busschauffören stannade på egen anmodan eller på begäran av passagerarna vet jag inte, men alla hade identifierat den berömda Tiffany Lindsey som nödställd, denna gång inte skrikande som på film, däremot förbannande hon vår onkel som den ilska Marianne Soubirou hon nu gestaltade i verkliga livet.

” – Kan ni hjälpa mig ner?” ropade kvinnan mot de nyfikna människorna som strömmade ut ur bussen.

” – Hur då?” ropade folket tillbaka med axelryckningar.

” – Jag tror att det här är ett fall för brandkåren...”, sa någon.

” – Eller polisen. Det kan inte vara lagligt att hålla på så där på det där sättet”, sade en äldre kvinna förargat.

” – Nah! Jag känner till polisen i den här byn, låt oss inte besvära honom med det här, det är inte till någon nytta”, sade busschauffören.

Det var för högt för att hoppa ner till marken/forsen, och det fanns inte någon chans att få korgen att rulla bakåt mot huset.

Bertram ställde sig upp.

” – Mademoiselle, har ni starka armar?”

” – Ja! Vill ni ha ett välförtjänt kok stryk, eller vad önskar ni, min herre?!” utbrast hon spydigt.

” – Om ni hänger er med händerna i kabeln så tror jag att jag skall orka trycka korgen framåt med mina ben medan jag också hänger med armarna...”

” – Ni tror att jag är en apa på zoo...?” frågade skådespelerskan upprört.

” – Om ni har sådana egenskaper så är det ännu bättre, för då kan vi gå armgång längs linbanan”, sade Bertram utan att inse att han givetvis istället borde ha garanterat henne verbalt att han inte på något vis liknade henne vid en primat på en djurpark.

” – Ni först!” utropade hon som om hon just antagit en utmaning.

” – Naturligtvis, men klarar ni av att...?”

” – Naturligtvis kommer jag göra det. Jag var gymnast i skolan, och dessutom har ni väl sett mig i filmen ’En kvinna på flykt’ där jag klättrade i ett rep över en fängelsemur...?”

” – Nej, men jag läste en recension om filmen. De skrev att ni var lite skrikig, men det var nog inte i den där flyktsenen, för då borde vakterna ha upptäckt er...”

” – Mina handskar! Jag vill inte förstöra mina handskar på den här smutsiga kabeln!”

” – Ta av er dem då, det är bara rost...”

” – Har ni inte tänkt på att jag kan förstöra mina händer i så fall?”

” – Okej! Självfallet skall vi inte råka så illa ut. Ett ögonblick, mademoiselle...”, sade Bertram i ett chevalereskt tonfall och började knäppa upp sin skjorta.

” – Vad gör ni?” utropade skådespelerskan häpet när han plötsligt rev skjortan i flera bitar. – ” Det där var ju förmodligen er bästa skjorta, om jag inte misstar mig. Ni bytte innan... ”

” – Innan, vad...?” sade onkel Bertram retsamt.

” – Innan jag mitt dumma nöt kysste er”, svarade hon med hög röst som uppenbarligen överröstade det lågmälda brus som forsen trots allt alstrade, ty ett sus gick genom sällskapet av bussresenärerna på vägen.

” – Här, ni kan skydda era händer genom att linda tyget runt dem.”

” – Tack, det var snällt, monsieur. Men vad har hänt med er rygg...?!” utbrast hon nästan chockat.

Det skådespelerskan reagerade på var tre ärr som gick tvärs över höger skulderblad på den nu halvnakne mannen.

” – Tro det eller ej, men det är faktiskt från en tigers föga kärleksfulla smekningar...”

” – Den som ni har uppstoppad inne i ert hus...?”

” – Inte den. Det exemplar som gav mig dessa skönhetsfläckar för evigt var definitivt ett levande exemplar av det väsen som vetenskapsmännen namngett till *Panthera tigris tigris*. För övrigt ett av få namn på latin som jag lyckats lägga på minnet. En sådan tur att den gjort sig ren och fin under naglarna innan den rev mig, annars hade kanske såren blivit infekterade och jag riskerat att döta..! Men det får vi tala om en annan gång.”

De två linbaneresenärerna övergav nu sin farkost, och inför häpna blickar från båda sidorna av stranden rörde sig paret i armgång mot säkerheten, där publiken insisterade på att få autografer av den berömda skådespelerskan.

Under tiden evakuerade vi barn den de la Walléska kvarnbostaden och skyndade oss tillbaka till vår mor, lagom för att från den gistna fiskarbryggan kunna vinka till Tiffany Lindsey innan hon steg ombord från bussen och försvann för gott från *Pomiere-sur Lorit*.

Kapitel tre: Skrattar bäst
som skrattar absolut sist

Jag styrde mina steg ut ur kyrkan och började vandra mot ruinen där jag tjänat så många fantastiska minnen från min sista sommar i den här byn, och förmodligen lagt en nyttig grund till min karriär som antikvitetshandlare.

Min första butik härstammade faktiskt från samlingen i detta hus. Min far var självfallet inte lycklig över detta, men möjligheten öppnade sig när onkel Bertram plötsligt gick och dog, sedan han övertygat byns obegåvade polisman att agera testamentesexekutör. Det var bara jag som kom till begravningen från min familj, men å andra sidan var det också bara jag som behövde känna mig löjlig när det sedan avslöjades att min onkel använt en likkista som han köpt in på auktion, fyllt den med sandfyllda mjölsäckar och levererat till kyrkan som representant för en icke existerande eldbegängelsebyrå som krävde att kroppen skulle begravas i onkelns hemby.

Jag var den ende som behövde ärva något, vilket gjorde farsen uthärdlig, och i det här fallet blev det både huset och onkelns samlingar som blev min egendom.

Det var i samband med att jag kom med en lastbil för att hämta alla saker som jag fick veta om husets historia, och om glasblåsaren med sina fantastiska handblåsta vinflaskor som antikvitetshandlarna i Paris bokstavligt talat slogs om, men med bomullshandskar, så klart. Jag hade mer eller mindre tömt huset och återvänt till min butik i *Autiuél* när jag fick ett rikssamtal mitt i natten.

Min onkel hade återfunnits i livet, letandes efter någonting i det hus jag övertagit efter honom. Det var den pensionerade polisen som trots sig ha sett sitt livs första inbrott i byn, och han agerade på ett sätt som med all önskvärd tydlighet visade att de gamla takterna satt i hos denne klant.

I det här fallet manifesterades det genom att han inte ville varsko tjuven om sin ankomst, och därför klättrade över grinden istället för att öppna den. Jag får erkänna att det fanns en viss intelligens i detta, eftersom grinden sannolikt – precis som alla grindar i *Pomiere-sur-Lorit* – gnisslade och skulle ha väckt inte bara alla hundar, får och fjäderfän i byn, utan också varslat tjuven om att denne var iakttagen.

Dessvärre är det väldigt sällan som 80-åringar behärskar konsten att klättra över grindar till fullo, och den stackars före detta samhällstjänaren slant och blev hängande i sina kläder längs grindens sida på gångjärnen, som när ett dibarn hängs upp i sin linda under takåsen medan modern lagar mat i köket.

Där hängde den forne polismannen när onkel Bertram kom promenerande ut ur huset med ett klädombyte som blivit kvar eftersom jag ratat det. Varför min onkel behövt kläder vet jag inte, mer än att de gamla kläderna kanske var smutsiga? Vart han tog vägen därefter var mig också en gåta under lång tid. Men han lyckades i alla fall hjälpa den stackars ex-polisen ner på fötter, och då

denne inte kunde erinra sig att det var förbjudet enligt lagboken för avlidna att besöka sina gamla hem, fick min onkel lämna byn utan hinder eller rapport till myndigheten den kvällen. En bil stod i utkanten av byn och väntade på honom, och körde iväg så fort han klivit in. Innan min onkel försvann hade den pensionerade polismannen frågat om onkel Bertram om han var i behov av pengar; min onkel svarade att han aldrig varit utan pengar sedan han vann en stor summa på ett lotteri när han var femton år. Jag tror att den saken kan ha haft någonting med skilsmässan från hans familj att göra.

Dock meddelades jag pliktskyldigt av polismannen att min onkel tagit med sig kläder som jag formellt sett fått ärva. Jag sade att den saken inte störde mig, och förklarade att jag inte hade några som helst anspråk på några av min onkels persedlar eftersom de inte kunde passa min något runda och endast medellånga kroppshydda.

Jag vet inte varför min onkel valde att föreställa sin skenbara bortgång för släkt och inför de få vänner han hade. Jag vet blott att det skedde en kort tid efter nyheten om att Tiffany Lindsey – som något årtionde tidigare tagit avsked från vita duken – försvann under en segeltur i Biscayabukten. Hennes kropp återfanns aldrig, och många tror att det handlade om ett självmord efter inte mindre än tre havererade äktenskap med några av de mest kända manliga skådespelarna i landet.

Själv kan jag bara undra. För några år sedan fick jag veta att min onkel bodde i Perpignan, hamnstaden intill Medelhavet. Han hade påträffats sjuk vid en grav vars innehavare namngavs inkom som ”Marianne”, och enligt den lokala kyrkogårdsförvaltningen var det min onkel som bekostat gravsättningen. Frankrike har nog hundratusentals kvinnor, kanske miljonen, som heter Marianne. Men kan kvinnan i den där nästan anonyma graven vara Tiffany Lindsey som jag som tolvåring såg hänga i linbanan ovanför forsen vid vårt sommarhus? Jag vill gärna tro det.

*

Jag inspekterade rivningsarbetet. Eftersom jag inte kunnat underhålla det gamla huset som haft mig som ägare, i synnerhet inte sedan floden vid en översvämning skadade grundverket, var det lika bra att riva byggnaden.

Det var inte bara för att bli av med ett fallfärdigt hus som jag gett mitt medgivande till att den före detta kvarnen skulle slås omkull. Turistnäringen hade etablerat sig i trakten, och många härliga vandringsleder har anlagts i den sköna naturen. För att kunna komma åt dessa platser lite lättare var det önskvärt att bygga en bro från den numera mycket vältrafikerade landsvägen och över till byns sida, en by som därmed skulle växa och kunna återbefolkas. Madame Guillot levde naturligtvis inte längre, men hennes barnbarn hade diskuterat om att bo

här under säsongerna och öppna ett vandrarhem i någon av ladorna som de ville bygga om.

Jag hade dock ett villkor när jag donerade tomten till kommunen, och det var att den nya bron skulle döpas till *Pont de Tiffany et Bertram*. Med tanke på att den episoden förmodligen är det mest häpnadsväckande som hänt i *Pomiere-sur-Lorit* sedan medeltiden så antogs förslaget med acklamation.

Den serierökande grävmaskinisten hade lagt allt rivet trävirke i gropen som en gång varit damm framför kvarnen, och mer eller mindre fyllt den så att den nu blivit en kulle. Kvar var nu bara grundstenarna, skorstenstocken (eller åtminstone den nedre halvan som stod kvar efter att taket försvunnit) samt den gamla glasugnen som förr-förre ägaren använt när han bränt keramik.

Ugnsöppningen var igenmurad, och hade så varit så länge som jag varit ägare av huset. Jag hade alltid föreställt mig att min onkel använt ugnen under de kallaste vintermånaderna för att få ordentligt med värme i huset, men av någon anledning hade han murat igen den, kanske för att slippa underhålla skorstenen.

” – Kan du verkligen rå på den där?” frågade jag grävmaskinisten och pekade mot ugnen.

Grävmaskinisten tog sin Gauloise ut ur mungipan och skrattade ut den gråa cigaretröken.

” – Monsieur! Jag kör en Poclairn! Det finns nog ingenting som jag inte kan förstöra med min maskin om så önskas”.

Jag skrattade och steg åt sidan så att han kunde köra intill för att slå omkull resten av skorstensstocken. Med en välriktad knuff vek den sig och tegelpelaren svängde ut över den skräpiga husgrunden, och de yttersta stenarna studsade på stranden och hamnade i flodens vatten.

Sista utmaningen var alltså den stora igenmurade brännugnen.

Poclainen fällde ner stödbenen som vilade mot kanten intill den virkesfyllda dammen och slänten mot husgrunden, och grävmaskinens bom sträcktes så långt som möjligt. Skopans tänder riktades mot brännugnens topp, varefter grävmaskinisten förde manöverspaken framåt så att skopan föll av både egen tyngd och med hydraulikens kraft mot murverket.

Det blev en hård smäll, men maskinen och dess stålskopa klarade sig utan skavanker, medan våldet verkade effektivt mot den sista resten av ruinen. Taket på muren var genombrutet, och bit för bit föll nu murteglet in i hålet med ett kraftigt krasande ljud.

” – Vänta! Vad är det?” ropade jag och bad grävmaskinisten att lyfta skopan åt sidan.

Jag hasade nerför slänten och klättrade över bråten fram till den halvt demolerade ugnen. Med hjälp av en brädbit

som jag lutade mot muren kunde jag hoppa upp till den övre falsen och hasa mig upp mot överdelen.

Jag blickade ner genom hålet. En tegelsten som jag vilade min hand mot släppte från murbruket och slukades av mörkret under mig med ett ljudligt krasande.

” – Det ligger glas här inne. Har ni en ficklampa, monsieur?” ropade jag upp till grävmaskinisten. Han gav mig strax vad jag begärt.

Det gick inte att se vad glaskrosset bestod av eftersom det låg en massa tegelstenar överst, men jag ville veta. Jag fick ett järnspett och började angripa den igenmurade öppningen. Under tiden tände grävmaskinisten ännu en cigarett.

Till slut var jag genom. Jag tände ficklampan och såg mängder av krossat flaskglas inne i den demolerade kammaren. Jag sträckte in handen och grep tag i den bit som såg helst ut.

Väl i dagsljuset såg jag vad mitt fynd bestod i. Mina värsta farhågor besannades. Detta var de återstående oanvända exemplaren av den berömde glasblåsarens handgjorda vinflaskor. De såldes för tusentals franc styck – som begagnade! – i Paris! Och denna var – eller hade varit tills för en kvart sedan – i praktiskt taget nyskick.

Kunde någon av de sällsynta flaskorna ha klarat sig, undrade jag hoppfullt.

Jag tog brädbiten jag nyss använt och körde in den för att försiktigt lirka ut de krossade flaskorna, utan att hitta en enda som var i säljbart skick.

Längst in fann jag någonting annat, ett föremål av metall. Jag lyckades med stor möda att lirka ut även denna. Jag suckade och stönade om vartannat. Jag skakade mitt huvud och började förbanna min onkels grymhet när jag såg vad jag lyckats bärga.

Metallföremålet var den skrattande speldosan. Jag tryckte på knappens som öppnade locket.

” – *Ha-ha-ha!*”

Det är tveklöst min onkel som murat in alla dessa dyrbara flaskor i ugnen och lagt in den där speldosan som en avslutande påminnelse om vilken karaktär han var. Han till och med avstod från att bli rik på dessa flaskor som han visste var värdefulla. Jag hade definitivt kunnat bli rik på dem om jag inte slagit sönder hans hus på detta sätt. Merde!

Det känns som att min onkel efter sin död lyckas få sista skrattet. Jag vet inte om jag skall hata honom eller om jag skall beundra hans sofistikerade sinne för sjuk humor.

” – *Ha-ha-ha!*”

SLUT